

Mattilsynet
v/ Jonathan Vaz
Felles postmottak
Postboks 383
2381 Brumunddal

Ref: 2015/254741

Vår ref.: 17/09043

Dato: 16. februar 2017

Høringssvar: Mattilsynets beredskapsplan - nye sykdommer hos akvatiske dyr

For oversiktens skyld har vi lagt kommentarer punkt for punkt i instruksene.

1. Formål

Det er viktig at ville populasjoner også kommer med i beredskapsplanen.

2. Virkeområdet

Ingen kommentarer

3. Regelverk og referanselaboratorium

Avsnittet om referanselaboratorier er også en del av EØS-regelverket og bør ikke stå som punkt 3.2, men komme inn under 3.1 (som 3.1.1). Vi mener det bør være en mer utfyllende tekst om Veterinærinstituttets rolle som referanselaboratorium for fiskesykdommer, siden denne instruksene ikke bare gjelder for Mattilsynets egne ansatte, men også for personell som utfører oppdrag for Mattilsynet.

Eks.: Fiskehelsemyndigheten (2006/88/EF) sier at det skal være et EU-referanselaboratorium for hver av de aktuelle sykdommene hos akvatiske dyr. Hver medlemsstat skal så sørge for at det utpekes et nasjonalt referanselaboratorium for hvert EU-referanselaboratorium. Veterinærinstituttet er utpekt som referanselaboratorium for disse fiskesykdommene i Norge.

4. Definisjon på ny sykdom

Definisjonen som står i sykdoms- og omsetningsforskriften, er tung. Den mangler også mulighet for at agens som ikke tidligere har gitt alvorlig sykdom, kan endre seg og gi et nytt sykdomsbilde hos en mottagelig art - økt patogenitet. Ved Veterinærinstituttet mener vi at slike tilfeller også bør med i en definisjon av ny sykdom. Som eksempel kan vi nevne *Flavobacterium psychrophilum* hos regnbueørret, der en variant av bakterien gir septikemi.

5. Krav om varsling av sykdom til Mattilsynet

Krav om varsling må sees i sammenheng med de ulike rollene som laboratoriene i matforvaltningen har. FoU-institusjoner og private laboratorier må beskrives nærmere siden det tidligere har vært problemer med manglende rapportering av nye sykdommer som først oppdages i forskningsprosjekter. Der Mattilsynet gjør avtale med private laboratorier, må varslingsplikten og plikten til å levere materiale til NRL sikres gjennom avtaleverket.

6. Rutiner for å varsle eller melde videre i Mattilsynet

Veterinærinstituttet savner et avsnitt om Mattilsynets varslingsplikt til Veterinærinstituttet som er Nasjonalt referanselaboratorium for fiskesykdommer.

6.4 Varslingsflyt

Her mener Veterinærinstituttet at det gjelder en meldeplikt også til NRL ikke bare internt i Mattilsynet. Det bør skrives hvem i Mattilsynet som har ansvaret for denne varslingen. Veterinærinstituttet ber også Mattilsynet om å sikre at relevant prøvemateriale blir sendt til oss. Samfunnsmessig er det uheldig at det ikke stilles krav til at private laboratorier må videresende aktuelt materiale. Mattilsynet må umiddelbart sikre og overføre data om epidemiologiske forhold til Veterinærinstituttet. Det må være en lav terskel for å varsle nasjonalt ved mistanke om ny sykdom.

6.5 Internasjonal varsling

Lista legges noe høyere for internasjonal varsling enn den nasjonale. Her støtter vi Mattilsynets formulering om at det bør foreligge tilstrekkelig informasjon om situasjonen før det varsles internasjonalt. Veterinærinstituttet har ikke varslingsplikt internasjonalt, men siden vi har den epidemiologiske kompetansen er det naturlig at vi gir råd før videre varsling. Dessuten har Veterinærinstituttet i oppgave i regi av NRL-rollen å holde nasjonal epidemiologisk oversikt og å samhandle med EURL om sykdomssituasjonen.

7. Generelt om tiltak fra Mattilsynet ved sykdom

Lenken til dommen i Frostating Lagmannsrett fungerer ikke her på Veterinærinstituttet. Det bør sikres at Mattilsynets medarbeidere lettvis har tilgang til denne siden. Dommen viser tydelig at en sykdom ikke må være meldepliktig før det pålegges restriksjoner, men at det er vurdering av alvorlighetsgraden av sykdommen som er avgjørende.

8. Aktuelle tiltak fra tilsynet ved første mistanke om ny sykdom hos akvatiske dyr

8.1 Tiltak ved første mistanke om ny sykdom hos akvatiske dyr

«Som hovedregel skal hovedkontoret kontakte kunnskapsinstitusjoner (Veterinærinstituttet, Havforskningsinstituttet og eventuelt Vitenskapskomiteen) før Mattilsynet iverksetter inngripende tiltak mot nye sykdommer.» Siden Veterinærinstituttet har hovedansvaret for beredskapen, vil det være hensiktsmessig at Veterinærinstituttet så tidlig som mulig innlemmes i dette arbeidet. Når det gjelder skjellsykdommer er rollene innenfor forvaltningsstøtte uklar. Veterinærinstituttet er NRL for skjellsykdommer, mens Havforskningsinstituttet har fått oppdraget med overvåking av Mattilsynet. Dette er uhenktsmessig i et beredskapsperspektiv.

Vitenskapskomiteen for mattrygghet har ingen beredskapsrolle ved hendelser. En evt. støtte fra Vitenskapskomiteen for mattrygghet blir mer aktuell i en evt overordnet vurdering av det formelle grunnlaget for håndtering av sykdom og om tiltakene bør endres på sikt. Siden vi ser at Mattilsynets ansatte ikke alltid vet hvilken institusjon de skal kontakte, må dette konkretiseres. Her må det også beskrives hva som skal gjøres dersom det er mistanke om ny sykdom på vill fisk eller bløtdyr. Det er vesentlig å tydeliggjøre roller og ansvar for å sikre en god beredskap.

8.3 Beslutning om sykdom som gir grunnlag for tiltak

«Kunnskapsstøtte» konkretiseres - for fisk er det Veterinærinstituttet.

8.5. Smitteforsøk og andre epidemiologiske undersøkelser

Her forslår Veterinærinstituttet at dette deles i to hovedpunkter: 8.5: Smitteforsøk,

8.6 Epidemiologiske undersøkelser

Det er viktig at Mattilsynet har det finansielle ansvaret for gjennomføring av smitteforsøk i forbindelse med mistanke om nye sykdommer når det er behov. Veterinærinstituttet bør kunne inngå avtale om bruk av godkjente smittefasiliteter. Ved mistanke om ny smittsom fiskesykdom bør Veterinærinstituttet involveres i vurderingen av hvilket prøvemateriale det er viktig å sikre. Her må både private laboratorier og FoU-institusjoner bidra.

8.7 Nettmelding

Her bør det skje en koordinering mellom Mattilsynet og Veterinærinstituttet før publisering.

8.8 Informasjons- og drøftingsmøte

Som en del av Veterinærinstituttets beredskapsplikt vil vi delta på disse møtene.

8.9 Ekspertgruppe til hjelp ved vurdering av tiltak

Organisering av en ekspertgruppe må være klart fundert. I EU-regelverket er det bare ved noen få sykdommer, eksempelvis munn og klauvsjuka og svinepest at det er formelt krav om en slik gruppe. Øvelser som er gjennomført i Norge har vist at rollen til ei slik ekspertgruppe er uklar. Rollene må være klare i en beredskapssituasjon og behovet for en ekspertgruppe må vurderes og beskrives. En evt. ekspertgruppe forutsettes å ledes av Veterinærinstituttet i form av nasjonalt referanselaboratorium for fiskesykdommer. Veterinærinstituttet knytter rutinemessig til seg uavhengige eksperter ved behov, noe som gjør opprettelsen av ekspertgruppe overflødig. Her kan Mattilsynet med fordel inkluderes.

8.10 Oppgaver og ansvarsfordeling ved mistanke om ny sykdom (tilsvarende fordeling hvis/når mistanken blir bekreftet)

Også her foreslår vi at det gjøres tydelig hvem av kunnskapsstøtteinstitusjonene som har ansvaret for å gi Mattilsynet faglig støtte i forskjellige saker.

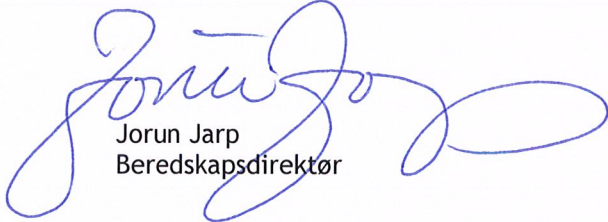
8.11 Jevnlige undersøkelser ved mistanke

Det er viktig at det ikke er for stramme økonomiske rammer i en utredningsfase. Dette må komme sterkt inn ved vurdering av listeføring. På tidlige stadier er det vanskelig å vite mye om videre konsekvenser.

Konklusjon

Siden Veterinærinstituttet har så mange kommentarer til beredskapsplanen foreslår vi et møte med Mattilsynet for å diskutere disse avklaringene. Det er også mulig å arrangere en øvelse for å se hvordan dette vil virke i praksis.

Med vennlig hilsen

Jorun Jarp
Beredskapsdirektør

Brit Tørud
Fagansvarlig fiskehelse

